

TAČKA IV

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
VIJEĆU FILOZOFSOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, od 03. februara 2022. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod naslovom *Depresivnost i kvalitet života u populaciji starijih tokom pandemije virusa COVID19*, kandidatkinje Jelene Šofranac.

U skladu sa članom 22, stav 1, Pravila studiranja na master studijama Univerziteta Crne Gore, Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Kandidatkinja Jelena Šofranac je rođena u Podgorici, 1990. godine, na području Crne Gore. Odlukom Filozofskog fakulteta, Univerziteta Crne Gore, imenovana je uradila master temu sa naslovom „*Depresivnost i kvalitet života u populaciji starijih tokom pandemije virusa COVID19*“. Tema rada je odobrena 03. februara 2022. godine, kad je Vijeće Filozofskog fakulteta donijelo odluku o imenovanju komisije u sastavu od: dr Bojane Miletić, dr Vesna Milović i doc dr Helena Rosandić. Kandidatkinja je uspješno položila sve ispite predviđene planom nastavnog programa na odsjeku za psihologiju.

Master teza Jelene Šofranac, *Depresivnost i kvalitet života u populaciji starijih tokom pandemije virusa COVID19*, napisan je na 93 strane, slijedeći uputstva Pravilnika za pisanje master studije Univerziteta Crne Gore. Naslov posjeduje suštinske informacije i semantički odražava sadržaj master rada.

Nakon naslovne strane, stranice sa podacima o studentu i master radu, izjave o autorstvu, predgovora, sažetka, abstrakta, ključnih riječi i sadržaja, nalazi se tekst master rada koji je tematski složen u ukupno 13 poglavlja. Od navedenog broja poglavlja, teorijski dio rada obuhvata 10 poglavlja: Uvod (od 9. do 13. strane); Starost, starenje i starije osobe (od 13. do 16. strane); Teorije starenja (od 16. do 20. strane); Psihologija starenja (od 20. do 25. strane); Razvoj ličnosti i reakcije na starenje (od 25. do 27. strane); Najčešće mentalne poteškoće starijih (od 27. do 33. strane); Kvalitet života starijih osoba (od 33. do 36. strane); Kvalitet života i položaj starijih osoba u Crnoj Gori (od 36. do 39. strane); Život starijih za vrijeme pandemije virusa COVID19 (od 39. do 43.

strane) i Prikaz prethodnih istraživanja (od 43. do 47. strane). Prikaz istraživačkog dijela rada sastoji se od tri poglavlja: Istraživanje (od 47. do 61. strane); Analiza rezultata istraživanja (od 61. do 74. strane) i Zaključak, preporuke, ograničenja i dalji pravci u istraživanju (od 74. do 79. strane). Poglavlje Istraživanje sadrži sledeća potpoglavlja: Predmet istraživanja; Ciljevi istraživanja; Varijable; Hipoteze; Značaj istraživanja i očekivani rezultati; Metode istraživanja; Opis instrumenta za prikupljanje podataka; i Opis uzorka ispitanika. Poglavlje Analiza rezultata istraživanja obuhvata dva potpoglavlja: Gerijatrijska skala depresije – deskriptivna i komparativna statistika i Kvalitet života – deskriptivna i komparativna statistika. Na samom kraju rada nalazi se i spisak navođenih referenci kao i prilog. Literatura sadrži 46 referenci, poredane alfabetskim redom prema Apa stilu navođenja. Prilog čini upitnik koji predstavlja instrument za prikupljanje podataka tokom istraživanja, a koji obuhvata: Upitnik o socio-demografskim i iskustvenim karakteristikama ispitanika, Upitnik za samoprocjenu uticaja virusa COVID19 na život, Kratka forma Gerijatrijske skale depresije i Skala za procjenu kvaliteta života (skraćena verzija) Svjetske zdravstvene organizacije.

U uvodnom dijelu kandidatkinja je dala detaljan prikaz demografskih trendova na globalnom nivou, kao i u Crnoj Gori. Pored statističkih podataka, prikazani su izazovi i benefiti kontinuiranog povećanja broja starijih ljudi u svijetu, ali i kod nas.

U drugom poglavlju date su definicije starijih osoba i one obuhvataju hronološki, fiziološki i socijalni koncept definisanja. Prikazane su postojeće podjele starenja, pa se tako kandidatkinja bavi primarnim, sekundarnim i tercijalnim starenjem, kao i podjelom koja obuhvata fiziološko i patološko starenje. U istom poglavlju ukazuje se na značaj gerontologije i gerijatrije, dvije srodne naučne discipline u čijem su fokusu starost i starenje.

U trećem poglavlju obrađuju se različite teorije starenja: biološke teorije starenja; socijalno-psihološke teorije starenja i pristup životnog toka. Pristup životnog toka sagledava starenje kao dinamičan proces koji se odigrava u nekoliko dimenzija: biološka, socijalna, zdravstvena i psihološka. Ove dimenzije se dalje ukrštaju u okviru tri konteksta: profesionalni život, porodični život i učešće u zajednici. Ovo poglavlje detaljno se bavi svakom od navedenih dimenzija. Poglavlje Teorije starenja obuhvata i jedno potpoglavlje koje se bavi isključivo Psihosocijalnom teorijom E. Eriksona. Naime, Eriksonova teorija sadrži osam faza razvoja, od

kojih je osma, poslednja posebno važna s aspekta starenja i razumijevanja svega što u tom periodu života može biti ishod prethodnih psihosocijalnih kriza.

U četvrtom poglavlju Psihologija starenja kandidatkinja opisuje brojne zadatke koji se u starosti javljaju kao izazovi, počev od očuvanja zdravlja, prilagođavanja na penziju, prilagođavanje na smrt bračnog partnera, pa do prihvatanja i osmišljavanja prošlog i sadašnjeg života. Uz navođenje zadataka teži se boljem razumijevanju ponašanja, razmišljanja i osjećanja koja se javljaju kod starijih, kao posledica toga da li mogu ili ne mogu uspješno riješiti sve izazove. Ovo poglavlje je jedno od najobimnijih iz ralogo što sve teme koje obuhvata mogu biti faktor rizika ili otpornosti za razvoj depresivnosti i generalno kvalitet života starije osobe.

Sledeće poglavlje prikazuje različite reakcije na starenje, od konstruktivnog stava prema životu koji karakteriše zrele osobe, pa do onih koji odbacuju sve što je novo i čija rigidnost prelazi u patološku tvrdoglavost i konzervativizam.

Poglavlje Najčešće mentalne poteškoće starijih obuhvata dva potpoglavlja: Depresija i Ostale mentalne poteškoće. Teorijski segment rada koji se odnosi na depresiju obuhvata njene simptome, kao i statističke podatke o zastupljenosti iste u populaciji starijih. Faktori rizika za nastanak depresije, kao i rezultati brojnih istraživanja koji se navode u ovom poglavlju oslonac su za definisanje hipoteza istraživanja, utvrđivanje postojanja i bolje razumijevanje razlika između socio-demografskih i iskustvenih karakteristika ispitanika i depresije. U ostale mentalne poteškoće ubrajaju se: demencija, anksioznost, delirij, paranoja, upotreba psihoaktivnih supstanci, nesanica i hipohondrija. Za svaku od navedenih poteškoća data je prikaz simptoma i učestalost pojave kod starijih.

Sedmo poglavlje, Kvalitet života starijih osoba, bavi se prije svega konceptualnim poteškoćama u definisanju kvaliteta života, kao i metodološkim koje se odnose na procjenu istog. Najveća pažnja posvećena je upravo rešenjima koje je dala grupa stručnjaka Svjetske zdravstvene organizacije, čija je definicija koncepta, kao i mjerni instrument korišćen u istraživačkom dijelu rada. Navode se i faktori koji utiču na kvalitet života, kao i subjektivni i objektivni pokazatelji toga koliko kvalitetno ljudi žive.

Sedmo poglavlje samo je uvod u naredno gdje se kandidatkinja bavi kvalitetom života i položajem starijih u Crnoj Gori. Samo neki od indikatora koji su prikazani su: prihodi; uslovi

života; zdravlje i dostupne usluge zdravstvene zaštite; dostupne usluge socijalne zaštite; društveni život i uključenosti u zajednicu; odnos koje društvo ima prema starijima.

Poglavlje Život starijih za vrijeme pandemije virusa COVID19 hronološki sagledava sva dešavanja od pojave prvih registrovanih slučajeva virusa, kako u svijetu, tako i kod nas. Fokus tih dešavanja je položaj starijih, uticaj preventivnih mjera na njihov život, medijska slika, posledice života tokom pandemije na mentalno zdravlje starijih. Prilikom kreiranja upitnika za samoprocjenu uticaja virusa COVID19 na život starijih, kandidatkinja je povezala upravo teorijska saznanja iz ovog i poglavlja koje se odnosi na kvalitet života.

Poslednje poglavlje teorijskog dijela rada odnosi se na prikaz prethodnih istraživanja koja su relevantna u odnosu na samu temu istraživanja. Istraživanja o starenju i starijima su dosta rijetka u Crnoj Gori, pa je kandidatkinja opisala i istraživanja iz regiona. Rezultati ukupno 11 istraživanja sažeti su u ključne podatke koji su od značaja za definisanje hipoteza istraživačkog rada.

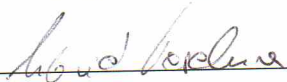
Poglavlje Istraživanje sastoji se od niza potpoglavlja koja daju detaljnije informacije o samom istraživačkom radu. Kandidatkinja najprije definiše predmet istraživanja, a zatim navodi opšti i specifične ciljeve istraživanja. Važno je istaći da hipoteze istraživanja upravo proizilaze iz specifičnih ciljeva. U okviru jednog od potpoglavlja kandidatkinja određuje zavisne i nezavisne varijable istraživanja, nakon čega navodi hipoteze koje se žele provjeriti. Hipoteze se precizno oslanjaju na primjere iz teorijskog dijela rada. Hipotezama se želi utvrditi postojanje i bolje razumijevanje razlika između socio-demografskih i iskustvenih karakteristika ispitanika, zastupljenosti depresije i kvaliteta života starijih. Hipoteze se takođe odnose na procjenu i bolje razumijevanje efekata virusa COVID19 na život starijih. Kada je u pitanju značaj istraživanja, kandidatkinja se poziva na činjenicu da je u pitanju tema koja ranije nije istražena i koja će samim tim dati bolji uvid i mogućnost razumijevanja kako stariji ljudi u Crnoj Gori žive. Sa druge strane, kandidatkinja ukazuje na značaj istraživanja u praksi, gdje rezultati mogu biti od pomoći za unapređenje sistema socijalne i zdravstvene zaštite starijih. U pogledu očekivanih rezultata, na osnovu datog teorijskog okvira i rezultata prethodnih istraživanja, kandidatkinja navodi da očekuje da se potvrde sve postavljene hipoteze. Potpoglavlje metode istraživanja daje prikaz metoda teorijske analize i terenskog istraživanja. U okviru narednog potpoglavlja kandidatkinja detaljno opisuje instrument za prikupljanje podataka koji se sastoji iz četiri segmenta: Upitnik o socio-demografskim i iskustvenim karakteristikama ispitanika, Upitnik za samoprocjenu uticaja virusa

Ostavljen je prostor za dalja i obimnija istraživanja u kojima se mogu koristiti neke druge metode i drugačiji uzorak kojim bi se moglo uporediti ovo istraživanje.

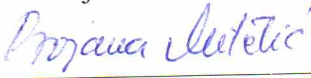
Na osnovu svega izloženog, Komisija je konstatovala da master rad odgovara priloženom sadržaju u okviru odobrene prijave; da ima poželjan obim rada; da su predmet istraživanja i saznanja izložena u okviru rada izuzetno aktuelni, originalni i posebno značajni sa stanovišta nauke i prakse rada, te da rad u cijelini i u pojedinim dijelovima doprinosi naučnom saznanju i potvrđuje ispoljene sposobnosti kandidatkinje u korišćenju relevantne literature i naučno-istraživačkom radu. Imajući u vidu adekvatnu integraciju teorijskog i praktičnog znanja koje je izloženo u radu, komisija smatra da je kandidatkinja Jelena Šofranac, veoma uspješno obradila temu i ispunila uslove za javnu odbranu master rada pod naslovom: *“Depresivnost i kvalitet života u populaciji starijih tokom pandemije virusa COVID19”*, te ispunila uslove za javnu odbranu master rada.

Nikšić, 3. maj, 2023. godine,

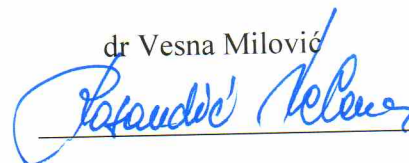
Članovi Komisije:

dr Bojana Miletić

dr Vesna Milović

Doc dr Helena Rosandić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRILUŽENO: 15.05.2023.			
ORG. JED.	PROJ.	PRILOG	VRJEDNOST
01	1412		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/1

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 15.06.2023. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Depresivnost i kvalitet života u populaciji starijih tokom pandemije virusa COVID 19** Jelene Šofranac, studentkinje master studija Studijskog programa za psihologiju.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ

Studijski program za sociologiju

Na osnovu člana 24 stav 1 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama Vijeće Filozofskog fakulteta, na sjednici koja je održana 17.05.2022. godine donijelo je Odluku o imenovanju komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata master rada pod nazivom, „ **Istraživanje prediktora mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić**, kandidata Marka Popovića u sastavu: doc. dr Tatjana Vujović (mentor), Filozofski fakultet, Univerzitet Crne Gore, prof. dr Vladimir Bakrač (član) i doc dr Jelena Mešter (član), Filozofski Fakultet, Univerzitet Crne Gore .Na osnovu uvida u podnijetu adokumentaciju i rad kandidata, komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

Kandidat Marko Popović rođen je 26.05.1993. na Cetinju. Osnovnu i prvu Srednju stručnu školu ,smjer saobraćajni tehničar završio je u Nikšiću. Filozofski fakultet u Nikšiću, odsjek sociologija upisao je 2013. godine. Osnovne studije završio je 2020.godine. Master studije upisao je na Filozofskom Fakultetu, odsjek sociologija 2020.godine.

Podaci o radu

U ovom radu istražuje se doprinos prediktora mobinga učestalosti javljanja mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić. Ispitivani su sljedeći prediktori mobinga: nejasne radne uloge, pretjerana zaduženja i nesigurnost posla. Mobing je soci-patološki fenomen koji je veoma izražen u svim ekonomski razvijenim zemaljama, kao i zemaljama u tranziciji. Mobing je strukturni, strateški problem, a ne samo problem individue.Podaci Evropske Unije (EU) pokazuju da je mobing najrasprostranjeniji u državnoj upravi i odbrani (14%), zatim slijede školstvo i zdravstvo (12%), djelatnost sporta, ugostiteljstvo (12%), djelatnost komunikacije i transporta (12%),trgovina (9%) kao i druge djelatnosti (Paunović & Kosanović,2010). Pod velikim rizikom da budu žrtve mobinga su: zdraštveni radnici, socijalni radnici, zaposleni u javnim preduzećima.

Uzroci nastanka mobinga su brojni. Najčešći uzroci su postojanje određene neravnoteže na tržištu rada, neetično ponašanje, narušeni međuljudski odnosi u radnom okruženju. Postojanje neravnoteže na tržištu rada pospješuje širenje mobinga budući da postoji previše radnika, a vrlo malo radnih mjesta u našem društvu. Takođe neetično ponašanje neke osobe unutar jedne radne organizacije dovodi do nezdravog radnog okruženja koje za sobom povlači posljedice koje su veoma štetne po preduzeće. Jedan od uzroka nastanka mobinga kako ističe kandidat može biti i radna klima unutar radnog okruženja i kultura koja vlada unutar njega.

nastanka mobinga kako ističe kandidat može biti i radna klima unutar radnog okruženja i kultura koja vlada unutar njega.

Savremeno društvo u kojem trenutno živimo podložno je raznim promjenama, pogotovo promjenama unutar radnog okruženja preduzeća, koja nemaju sređenu organizacijsku strukturu u sebi i sadrže neadekvatnu i nekvalitetnu komunikaciju među zaposlenima što je takođe pogodno za nastanak mobinga. Organizacijska struktura koja je u suštini disfunkcionalna podrazumijeva vrlo lošu organizaciju rada, loše menadžersko vođenje, loše upravljanje određenim konfliktima što pogoduje samom mobingu. Širok spektar organizacionih faktora su identifikovani kao doprinoseći faktori mobinga

Dvosmislenost uloga postoji kada pojedincu nedostaju informacije kako se ti zahtjevi i uloge moraju ispuniti i dostupne evaluativne procedure kako bi se osiguralo da se uloga uspješno obavlja. Dvosmislenost uloga dovodi do takvih negativnih ishoda kao što su : smanjeno samopouzdanje, osjećaj beznađa, anksioznost i depresija. Konflikt uloga, konstrukt koji se često povezuje sa dvosmislenošću uloga, pojavljuje se kada pojedinac doživljava neskladna očekivanja od posla a može se pojaviti i kada se od pojedinaca očekuje da obavlja više različitih uloga. Pored sukoba uloga, povećano radno opterećenje ili radni pritisak smatra se značajnim prediktorom mobinga. Iako je radni pritisak prirodan i neophodan dio cijelog radnog vijeka, visok radni pritisak tokom vremena, bez dovoljno sredstava za suočavanje sa njim, povezan je sa maltretiranjem na radnom mjestu.

Kandidat ističe da se pod kognitivnim zahtjevima podrazumijeva potreba da se pažnja koncentriše na više stvari u isto vrijeme, da bude uporan i pažljiv u svom poslu, ili da ima mnogo stvari koje treba da zapamti tokom rada. Visoki kognitivni zahtjevi mogu biti stresni koliko i vremenska ograničenja i utiču na to kako se neko ponaša i komunicira sa onima oko sebe. Nesigurnost posla je nezaobilazna pojava u trenutnom poslovnom okruženju i skoro svi zaposleni će biti primorani da je iskuse (Lee et al., 2018). Nesigurnost posla je subjektivna percepcija pojedinačnog zaposlenog, definisana kao „opažena nemoć da održi željeni kontinuitet u ugroženoj radnoj situaciji“. Javlja se u trenutnom radnom okruženju i razlikuje se od stvarne nezaposlenosti, jer je karakteriše neizvesnost u pogledu budućnosti (Huang et al., 2013). Autor analizira istraživanje Songa (Song, 2021) koji u svojoj studiji sugerise da je namjera agresije podstaknuta nesigurnošću posla, jer zaposleni osjećaju kršenje psihološkog ugovora sa svojom organizacijom i bore se da očuvaju svoje resurse kako bi zadržali svoju poziciju. Kandidat navodi da iako je mali broj istraživanja koja su ispitivala odnos između nesigurnosti posla i uznemiravanja na radnom mjestu u preglednoj studiji Van den Brande et al., 2016 pokazali su da je nesigurnost na poslu jedan od najmoćnijih prethodnika uznemiravanja na random mjestu.

Struktura rada

Master rad „Istraživanje prediktora mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić,, sadrži 71 stranicu. Rad je podijeljen u tri dijela, sa sažetcima na našem i engleskom jeziku. Prvi dio rada sadrži sedam poglavlja, drugi dio rada sadrži tri poglavlja, treći dio tri poglavlja. Na kraju rada data su zaključna razmatranja.

U uvodnom dijelu rada kandidat iznosi idejnu osnovu koja ga je opredijelila za izbor ove teme. Ovaj istraživački rad predstavlja skroman doprinos drugim istraživačkim radovima. On

ističe da su glavni razlozi izbora ove teme sledeći: istraživanje prediktora mobinga daje mogućnost objašnjenja nekih etioloških mehanizama mobinga, toka, kao i posledica. Sagledavanje ovih faktora omogućava stvaranje specifičnih preventivnih programa, kao i programa zaštite žrtava mobinga.

U prvom poglavlju kandidat govori o istorijatu mobinga. Daje pregled savremenih istraživanja o mobingu. Zatim detaljno analizira glavne aspekte mobinga sa fokusom na vrste mobinga.

U drugom poglavlju navodi se pregled savremenih empirijskih istraživanja mobinga. Navodeći istraživanje Feija i saradnika (2019) ističe da ovaj autor u svojoj studiji daje sistematski pregled faktora rizika za pojavu mobinga. Analizirajući ovu studiju naglašava da je pedeset jedan naučni rad je bio uključen u analizu, a 70,6% je bilo iz evropskih zemalja. Izvešteno je da su žene izložene većem riziku od mobinga. Autoritarni i "laissez-faire" stilovi vođstva bili su pozitivno povezani sa nasiljem. Nekoliko psihosocijalnih faktora, poput stresa i profesionalnih rizika povezanih sa organizacijom posla, fleksibilnih metoda rada, sukoba uloga, dvosmislenosti uloga, monotonih ili rotirajućih zadataka, visokih zahtjeva, pritiska na poslu i nejasnih zaduženja bili su snažno povezani sa mobingom.

U trećem poglavlju razmatraju se vrste mobinga. Kandidat govori o verikalnom, horizontalnom, psihickom, seksualnom i fizičkom zlostavljanju. Daje detaljan opis karakteristika svake od vrsta mobinga. U ovom poglavlju kandidat takođe govori o fazama mobinga. Navodi da postoje pet faza mobinga i to: faza sukoba, faza potisnute agresije, faza zlostavljanja i faza borbe za opstanak. Daje detaljan opis karakteristika svake od pomenutih faza.

U četvrtom poglavlju kandidat posebnu pažnju posvećuje karakteristikama mobera. Opisuje mobere kao osobe sa narcističkim poremećajem ličnosti. Kandidat naglašava da je riječ je o osobama koje doživljavaju veliko zadovoljstvo napadanjem drugih zaposlenih. Svoju bol i unutrašnje konflikte prenosi na drugoga. To mu omogućava da se osjeća vrednijim na račun drugoga. Najčešće su te osobe u životu i same bile zlostavljane. Ističe da rezultati nekih socioloških istraživanja govore da sinovi nasilnih roditelja 100% češće su zlostavljači nego sinovi nenasilnih roditelja, ukoliko govorimo o muškom polu.

U petom poglavlju dat je opis karakteristika žrtava mobinga. On ističe da žrtve mobinga su one osobe koje su odgovorne, motivisane za rad i savjesne. Žrtve mobinga su mirne, tihe i povučene osobe sa osjećajem manje vrijednosti. Reakcija žrtve na nepravredno okrivljavanje nije napad već preispitivanje da li je dobro obavila posao ili nije, a posljedica toga je povećavanje napora da zadovolji zlostavljača. Za muškarce su svojstvene prijetnje i fizičko nasilje, dok je kod žena prisutno seksualno uznemiravanje. Kandidat navodi reakcije žrtava kao što : početno samookrivljavanje, usamljenost, lično obezvređivanje i daje detaljan opis reakcija žrtve. Takođe u ovom poglavlju analizira intervencije koje se sprovedu u procesu zaštite žrtava mobinga.

U šestom poglavlju analiziraju se različiti uzroci nastanka mobinga. Autor navodi da su najčešći uzroci za pojavu mobinga: postojanje određene neravnoteže na tržištu rada, neetično ponašanje, narušeni međuljudski odnosi u radnom okruženju. Postojanje neravnoteže na tržištu rada pospješuje širenje mobinga budući da postoji previše radnika, a vrlo malo radnih mjesta u našem društvu. Takođe neetično ponašanje neke osobe unutar jedne radne organizacije dovodi

do nezdravog radnog okruženja koje za sobom povlači posljedice koje su veoma štetne po preduzeće. Jedan od uzroka nastanka mobinga može biti i radna klima unutar radnog okruženja i kultura koja vlada unutar njega. Savremeno društvo u kojem trenutno živimo podložno je raznim promjenama, pogotovo promjenama unutar radnog okruženja preduzeća, koja nemaju sređenu organizacijsku strukturu u sebi i sadrže neadekvatnu i nekvalitetnu komunikaciju među zaposlenima što je takođe pogodno za nastanak mobinga. Organizacijska struktura koja je u suštini disfunkcionalna podrazumijeva vrlo lošu organizaciju rada, loše menadžersko vođenje, loše upravljanje određenim konfliktima što pogoduje samom mobingu. Poseban akcenat kandidat stavlja na analizu tri prediktora mobinga koja su ujedno i predmet ovog rada a to su: pretjerana zaduženja, nejane uloge i nesigurnost posla.

U sedmom poglavlju kandidat govori o brojnim negativnim posljedicama mobinga. On ističe da intenzitet i vrsta posljedica zavise od tri faktora: intenziteta mobinga (moralnog zlostavljanja), dužine trajanja i karakteristika žrtve (crtama ličnosti). Mobing ima veoma štetne posljedice na psihičko stanje i zdravlje žrtve mobinga, ali izaziva i ekonomsko-socijalne (porodične i pravne) posljedice. Sagledavajući posljedice mobinga ističe da je riječ o začaranom krugu, jer osjećaj frustriranosti, nemogućnosti rješavanja problema na poslu, odnosno nemogućnost iznalaženja odgovora radi otklanjanja mobinga dovodi do osjećaja bespomoćnosti ili manje vrijednosti, a posebno do gubitka profesionalnog ugleda i osjeća duboke povrijeđenosti ličnog integriteta i dostojanstva. Autor ističe da se dešava se da žrtva mobinga neopravdano sumnjiči ili optužuje druge zaposlene (koji nijesu uključeni u mobing), čime i sama izaziva stres kod zaposlenih. U ovom poglavlju kandidat takođe ističe negativne posljedice mobinga koje se ispoljavaju i u odnosima prema partnerima i djeci (eng. ripple effect), odnosno na odnose u porodici.

Drugi empirijsko-istraživački dio sastoji se od tri poglavlja i to: predmet istraživanja, metodologija istraživanja i rezultati istraživanja i diskusija. Predmet istraživanja određuje kao analizu tri prediktora mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić. Osnovni cilj istraživanja kandidat vidi u sagledavanju uticaja prediktora na učestalost javljanja mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić. Ispitivani su sledeći prediktori mobinga: nejasne radne uloge, pretjerana zaduženja i nesigurnost posla. Ovaj opšti cilj operacionalizovan je preko niza specifičnih ciljeva kao što su: 1. Ispitivanje socio-demografskih karakteristika ispitanika; 2. Ispitivanje povezanosti pretjeranih zaduženja i učestalosti mobinga; 3. Ispitivanje povezanosti nejasnih uloga i učestalosti mobinga 4. Ispitivanje doprinosa nejasnih zaduženja, pretjeranih zahtjeva, nesigurnosti posla, povećanju vjerovatnoće za javljanje mobinga.

Drugo poglavlje metodologija istraživanja obuhvata detaljan opis uzorka istraživanja, instrumenata istraživanja, toka i načina istraživanja, kao i metoda statističke obrade podataka.. Uzorkom je obuhvaćeno 200 zaposlenih u Opštini Nikšić. U pitanju je slučajni viseetapni stratifikovani uzorak. Jedinice izbora prve etape bila su četiri resora u Opštini i to: Sekretarijat javne uprave, Sekretarijat za finansije, razvoj i preduzetništvo, Sekretarijat za kulturu, mlade, sport i socijalno staranje kao i Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj. U drugoj etapi iz tih resora biralo se po 50 ispitanika. Osnovni instrument istraživanja bio je nestandardizovani upitnik koji je kandidat konstruisao za potrebe ovog istraživanja. Kao pomoćni instrumenti u konstruisanju upitnika poslužili su mu : Lejmanov inventar psihološkog terora LIPT

(Leyman,1990) adaptirana verzija „LiPT Ege, (Ege,2002), Upitnik milanske radne klinike CDL 2.0 (il Questionario CDL 2.0 della Clinica del Lavoro di Milano) (Giglioli et. al, 2005). Upitnik se sastoji od 62 pitanja. Pitanja u upitniku su zatvorenog tipa sa izuzetkom pet pitanja koja su otvorenog tipa. Upitnik koji je za ovo istraživanje posebno konstruisan, sastoji se od 4 međusobno povezanih djelova.Prvi dio upitnika se odnosi na socio-demografske karakteristike ispitanika (pol, uzrast, mjesto stanovanja, materijalne prilike). Drugi dio upitnika obuhvata pitanja vezana za fenomenologiju mobinga, učestalosti javljanja mobinga, kao i prediktore mobinga. Treći dio upitnika obuhvata pitanja koja se odnose na vrste mobinga, profil zlostavljača, reakcije žrtve na mobing. Četvrti dio upitnika obuhvata pitanja koja se odnose na stepen uznemirenosti mobingom.

U radu su postavljene 4 osnovne hipoteze.

Kada je u pitanju statistička obrada podataka primijenjene su sofisticirane statističke metode. Primjenom ANOVE kandidatkinja je nastojala da ispita postoje li razlike u odnosu na pol, materijalne prilike, mjesto stanovanja kada je u pitanju problematično ponašanje, Dobijeni rezultati su pokazali statistički značajne razlike u odnosu na pol. Veću sklonost mladića ka problematičnim ponašanjima, u odnosu na djevojke, kandidatkinja objašnjava bio-psihičkim osobinama.

Prva hipoteza se odnosila na to da postoje razlike u odnosu na pol kada je u pitanju učestalost javljanja mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić. Da bi se ispitala postojeća hipoteza kandidat je primjenio analizu varijanse. Dobijeni rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika tj. da žene učestalije percipiraju mobing u odnosu na muškarce, čime je potvrđena prva hipoteza u radu. Dobijene rezultate kandidat objašnjava time da je mobing nad ženama na radnom mjestu često povezan i sa stereotipima i predrasudama da one treba da budu na nižim pozicijama u odnosu na muškarce.

Druga hipoteza se odnosila na to da postoji povezanost između između godina radnog staža i učestalosti javljanja vertikalnog mobinga Da bi ispitao da li postoji statistički značajna povezanost između ove dvije varijable kandidat je primijenio prostu pravolinijsku korelaciju. Dobijeni rezultati su pokazali da postoji statistički značajna negativnu povezanost, što potvrđuje i visoka vrijednost Pirsonovog koeficijenta proste pravolinijske korelacije. Nižu učestalost javljanja mobinga kod ispitanica čiji je radni staž duži od 20 godina, kandidat objašnjava time da se prema njima kolege odnose sa poštovanjem, dok su sa druge strane oni manje ranjivija grupacija i osjetljivije, jer su se djelimično ostvarili u profesionalnoj ulozi, pa im ta uloga više nije centralna.

Treća hipoteza se odnosila na to da pretjerani zahtjevi, nejasna zaduženja u radu, nesigurnost posla najviše doprinose povećanju vjerovatnoće za javljanje mobinga. Primjenjena je diskriminativna analiza koja je pokazala da povećanju vjerovatnoće javljanja mobinga sprovedi smo multiplu regresionu analizu.Autor ističe da su Rezultati multiple regresione analize su pokazali da dvije nezavisne varijable kao što su nejasna zaduženja i pretjerani zahtjevi najviše doprinose pojavi mobinga.

Četvrta hipoteza odnosila se na to da će se faktori rizika za pojavu mobinga u radnom okruženju tako strukturirati da možemo govoriti o pojedinim grupama faktora rizika. U matrici faktorskog modela izdvojilo se pet faktora od kojih su prva tri najinterpretabilnija. Kandidat

ističe da je faktorizacija skale pokazala da su *napad na radnu aktivnost, seksualno uznemiravanje, pokušaj izolacije, napad na ličnost* najznačajniji prediktori mobinga.

Za statističku obradu podataka primijenjene su sofisticirane statističke metode kao što su : univarijantna analiza varijance (ANOVA), diskriminativna analiza, Faktorska analiza metoda glavnih komponenata. Obrada podataka izvršena je po programu SPSS verzija 16.

U trećem dijelu rada kandidat najprije definiše pojam prevencije, a zatim analizira mogućnosti prevencije. Ukoliko radna organizacija prepozna problematiku unutar organizacije pravi se određeni plan prevencije mobinga koji će radno okruženje učiniti zdravim i sigurnim za sve radnike. Autor naglašava da je veoma važno pravovremeno i adekvatno djelovati kako bi se zlostavljanje na radnome mjestu spriječilo. Autor govori o primarnoj, sekundarnoj i tercijalnoj prevenciji. U ovom dijelu rada takođe se analizira međunarodna zakonska regulativa mobinga, sa akcentom na Francusku, Belgiju, Švedsku. Autor navodi nekoliko primjera mobinga u svijetu. Takođe analizira dva slučaja mobinga u Crnoj Gori. Posebna pažnja se poklanja zakonskoj regulativi u Crnoj Gori. Analiziraju se pravila ponašanja sa žrtvama mobinga. Neuravnoteženost u međuljudskim odnosima unutar radne organizacije prouzrokuje pojavu mobinga i to nije lako razumjeti budući da je to jedna vrlo osjetljiva i kompleksna tema današnjice, ali posotje određeni

Osnovni stavovi, koje je kandidat iznio u završnim razmatranjima, već su dijelom uključeni u prikaz istraživanja, te se nije neophodno na njih ponovo osvrnati.

Mišljenje komisije

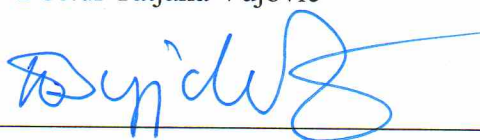
Na osnovu svega izesenog Komisija za pripremu izvještaja o master radu kandidata Marka Popovića, smatra da njegova master tema pod nazivom,, **Istraživanje prediktora mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić,,** s obzirom na njen teorijski i praktični značaj, originalan naučni doprinos, teorijsko metodološki okvir zavređuje pozitivnu ocjenu, pa u skladu sa tim, Komisija sa posebnim zadovoljstvom predlaže da se kandidatu odobri odbrana master rada na Filozofskom fakultetu - Univerzitet Crne Gore.

Mišljenje Prof. dr Vladimira Bakrača

Riječ je o magistarskom radu sa interesantnom i aktuelnom temom, ali, nedovoljno razrađenom. Mišljenja smo da bi bilo veoma korisno da je kandidat uvažio sve sugestije koje je predložio član komisije - prof. dr Vladimir Bakrač. Sugestije i primjedbe su bile od tehničkih (način navođenja određenih tvrdnji), preko lektorskih do analitičkih. Uz siromašnu teorijsku i statističku analizu, skroman kritički i analitički okvir za magistarski rad, nedostaje i broj novih uvida u zadati temat. No, na osnovu svega navedenog, zbog nedovoljne istraženosti teme u Crnoj Gori, a što je umnogome opterećivalo magistarsku tezu, zaključujem da rad zavređuje ocjenu prihvatljivosti.

Komisija u sastavu :

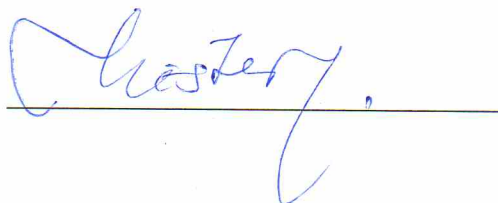
Doc.dr Tatjana Vujović

Prof. dr Vladimir Bakrač

Doc. dr Jelena Mešter

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 5.6.2023.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	1647		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/2

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:
Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 15.06.2023. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Istraživanje prediktora mobinga kod zaposlenih u Opštini Nikšić** Marka Popovića, studenta master studija Studijskog programa za sociologiju.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

Izveštaj o ocjeni Master rada kandidatkinje Kristijana Lulgjuraj

Studijski program: Studijski program obrazovanja učitelja na albanskom jeziku

Naslov diplomskog rada: Nastavne tehnologije i njihova uloga u nastavnom procesu

Kandidatkinja kroz ovu istraživačku temu se bavi ulogom i značajem upotrebe nastavne tehnologije u nastavnom procesu, njenim uticajem na povećanje efektivnosti nastave. Danas je upotreba nastavnih tehnologija postala zahtjev vremena, što se pozitivno odražava na organizaciju nastave. Zahvaljujući brzom razvoju nauke i tehnologije, nastavna tehnologija se svakodnevno širi i obogaćuje novim pristupima i kao rezultat toga nalazi široku primjenu u nastavnom procesu. Naravno, za primjenu nastavnih tehnologija, pored volje i želje, potrebni su i znanje, vizija i materijalna podrška. Da bi se postigao ovaj cilj, nastavniku treba pomoć kako bi u nastavnom procesu ojačao i uvećao one tehnološke pristupe koje je osmislio za savremeno učenje.

Rad ima punu strukturu i logičku liniju. Rad je podijeljen na osam poglavlja (Poglavlje I – pregled literature iz oblasti, Poglavlje II – za adekvatan tretman nastavne tehnologije, Poglavlje III – uloga, svrhe i funkcije nastavne tehnologije, Poglavlje IV – pristupi, aspekti i modeli tehnologije nastave i učenja, Poglavlje V – metodologija i uzorak, gdje kandidatkinja jasno stavlja do znanja koja su istraživačka pitanja i hipoteze istraživanja, populacija, uzorkovanje i odabir slučajeva, metode, tehnike i instrumenti naučnog istraživanja, prikupljanje podataka i njihova analiza, Poglavlje VI – kandidatkinja predstavlja rezultate dobijene od tehnika korišćenih u studiji, Poglavlje VII – argumentovani su zaključci, postavljene hipoteze, ograničenja istraživanja kao i preporuke.)

Smatramo da je kandidatkinja Kristijana Lulgjuraj u svom radu za odbranu diplome jasna u bavljenju temom Nastavnih tehnologija i njihove uloge u nastavnom procesu. Jasna je u definisanju problematike istraživanja, dobro realizuje usklađivanje obrade sa temom, opisom i analizom rezultata, završnom prezentacijom i preporukama.

Što se tiče metodologije, istraživanje ima teorijsko-empirijski karakter. U obradi problema, kandidatkinja je ispoštovala dva osnovna načina: teorijsku analizu i konsultacije sa praksom. Kandidatkinja je u istraživanju koristila metodu anketiranja. Za potrebe teme izradila je upitnik, koji je bio glavni instrument za prikupljanje podataka i mišljenja nastavnika. Upitnik ima unaprijed određena pitanja zatvorenog i nestandardizovanog tipa. Kako bi se dobilo mišljenje rukovodioca škola, nastavnika i psihologa, osmislila je skalu evaluacije.

Za ovo istraživanje, kandidatkinja je postavila opštu hipotezu: „Nastavne tehnologije dovode do suštinskih promjena u nastavnom procesu i u podizanju kvaliteta nastave“ i tri pomoćne hipoteze: (1) primjena tehnologija povećava aktivnost učenika na času, (2) u praksi postoji tendencija da se koristi tradicionalna nastava, i (3) sprovođenje novih tehnologija zahtijeva tehnološko obučavanje nastavnika.

Ispoštovana je procedura prikupljanja podataka. Istraživanje je sprovedeno sa nastavnicima osnovnih škola koji su učestvovali u različitim obukama i drugim oblicima stručnog i pedagoškog usavršavanja. U istraživanje je uključeno 182 nastavnika i rukovodioca škola (151 nastavnik koji je učestvovao na obukama i 31 rukovodioc i psiholog koji su takođe učestvovali na obukama.)

Na osnovu karakteristika uzorka, postavlja se niz pitanja za diskusiju: Kako uzrast, polne razlike, individualno iskustvo ili nivo obrazovanja utiču na ove izvještaje o primjeni nastavnih tehnologija? Kako i koliko znanje i obuke utiču na primjenu nastavnih tehnologija?

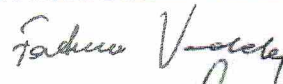
Na osnovu ciljeva definisanih u istraživanju, kandidatkinja primjenjuje metodološki pristup koji se sastoji od sljedećih faza: prikupljanje informacija i relevantnih osnovnih podataka, analiza teorije i aktuelne prakse; sprovođenje ankete kao istraživačkog instrumenta i tehnike u slučajno određenom i odabranom uzorku; analiza i interpretacija podataka prikupljenih iz ankete i skale evaluacije; građenje stavova i izvođenje zaključaka i preporuka.

Uzorak je ispunio naučne kriterijume, jer je svrha dobijanje informacija za postizanje ciljeva postavljenih u istraživanju.

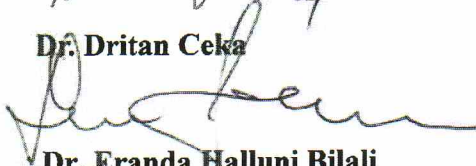
Smatramo da su podaci brojni i dobro izraženi, što kandidatkinji daje mogućnost da dođe do potpunih i tačnih zaključaka u vezi sa postavljenim hipotezama. Istraživanje donosi veliku korist za nastavnike. Originalno je kako po formi, tako i po postignutim rezultatima.

U zaključku, kandidatkinja je sprovela dobro i detaljno istraživanje. Koristila je odgovarajuću metodologiju za mjerenje i analizu hipoteze i istraživanja. Obrada i analiza su obavljene na odgovarajući način i kao rezultat toga kandidatkinja je ostvarila svrhu istraživanja.

Prof.dr. Fatmir Vadohej

Dr. Dritan Ceka

Dr. Eranda Halluni Bilali

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 7. 06. 2023.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG (VOLUME, etc.)	
01	1693		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/3

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 15.06.2023. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Nastavne tehnologije i njihove uloge u nastavnom procesu** Kristijane Lulgjuraj, studentkinje integrisanog akademskog Studijskog programa za obrazovanje učitelja na albanskom jeziku.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ
VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br. 01-1338, od 07.07.2021. godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada, pod naslovom *Igra kao motivaciona komponenta u razvijanju i učenju početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta*, kandidatkinje Marijane Čavić.

U skladu sa članom 29, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Marijana Čavić, student postdiplomskih studija Studijskog programa za predškolsko vaspitanje na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je magistarski rad na temu *Igra kao motivaciona komponenta u razvijanju i učenju početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta*. Tema ovog rada je odobrena 07.07.2021. godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: Prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet Nikšić, Prof. dr Tatjana Novović, Filozofski fakultet Nikšić, Prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet Nikšić. Kandidatkinja je sa uspjehom (B) položila ispite predviđene nastavnim planom i programom magistarskih studija za predškolsko vaspitanje. Nakon temeljnog pregleda rada, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Magistarski rad kandidatkinje Marijane Čavić, *Igra kao motivaciona komponenta u razvijanju i učenju početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta*, napisan je na 74 strane. Strukturiran je u dvije komplementarne cjeline (teorijski i istraživački dio), koje su tematski operacionalizovane u odgovarajuće uže oblasti. Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada je strukturiran u tri tematske cjeline, i to: Pojam, značaj i uloga igre u procesu učenja i razvijanja početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta, Uticaj igre na motivaciju za razvijanje i učenje početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta i Uloga vaspitača u procesu motivisanja djece za razvijanje i učenje početnih matematičkih pojmova kroz igru. U

okviru druge strukturne cjeline, koja se odnosi na istraživački dio rada, predstavljen je metodološki okvir istraživanja, a zatim sistematično prikazani rezultati istraživanja. Nakon funkcionalnog povezivanja teorijskog i istraživačkog dijela, kandidatkinja je predstavila analizu u okviru Zaključka.

Kandidatkinja Čavić u uvodnom dijelu rada govori da je igra nenadoknadivo sredstvo za razvoj djeteta. Odgovara njegovoj prirodi i zakonitostima njegovog psihofizičkog razvoja. Aktivnost djeteta u igri istovremeno je i njegovo učenje. To je specifičan oblik učenja djeteta predškolskog uzrasta, ali i najefikasniji put za sticanje znanja, uvježbavanje i osposobljavanje u primanju složenijih spoznaja, rješavanje zadataka koje mu sredina nameće itd. Igra je naročito svojstvena djeci predškolskog uzrasta. Usvajanje početnih matematičkih pojmova je veoma značajno na predškolskom uzrastu. Da bi igra imala svoju ulogu u učenju i razvijanju početnih matematičkih pojmova na predškolskom uzrastu, treba da bude prilagođena dječjim mogućnostima i izvedena na najvišem nivou, za koji je sposobno svako dijete. Igra predstavlja glavnu motivacionu komponentu za učenje matematike u ranom uzrastu. Kroz igru je dijete aktivno motivisano da stiče znanja, umijeća i navike.

U prvoj tematskoj cjelini, kandidatkinja Čavić govori o određenim faktorima dječje igre. Uzrast djeteta je značajan faktor dječje igre. Dijete do treće godine ispoljava potrebu da neposredno, bez odlaganja zadovolji svoje potrebe i želje. Izbor igara uslovljen je razvojnim potrebama djece, zadacima programa vaspitno-obrazovnog rada u vrtiću, materijalnom opremljenošću itd. Pri izboru igre vaspitač mora da vodi računa o pravilima igre i njenim zadacima, pripremi sredstava za rad, da osigura potrebnu količinu didaktičkog materijala. Naročita pažnja se posvećuje logičko-matematičkim igrama, jer kroz njih djeca najbolje usvajaju početne matematičke pojmove. Igra doprinosi intelektualnom vaspitanju: formiranju percepcije, sposobnosti posmatranja, stvaralačke fantazije. U procesu igre dijete najpotpunije ovladava prostorom, uočava razne dimenzije predmeta, uči se da ih opaža i pravilno imenuje.

U drugoj tematskoj cjelini, kandidatkinja Čavić govori o dječjoj motivaciji u igri. Motivacija je nešto što bi prirodno trebalo da dolazi iz dječjih potreba za saznanjem i razvojem. Za vrijeme primjene matematičkih igara, treba voditi računa da podržavamo samopouzdanje kod djece, činimo ih svjesnim svojih mogućnosti i tako podstičemo želju

da se dalje razvijaju. Važno je da igre koje se biraju za realizaciju matematičkih sadržaja djeci budu zanimljive, razvojno podsticajne, a istovremeno da od djece zahtijevaju misaono angažovanje. Da bismo motivisali djecu da kroz igru uče matematičke pojmove, najvažnije je da pružimo dovoljno mogućnosti za igranje. Ako je neki cilj privlačan za djecu, odnosno ako je njegovo ostvarivanje podržano pozitivnim emocijama, ona su u stanju da ulože znatno veće napore, pa čak i da ispolje veću zrelost da bi ga postigli. Logičko-matematičke igre koje se primjenjuju u realizaciji početnih matematičkih pojmova moraju se birati adekvatno. Preteški zahtjevi mogu da obeshrabre dijete, a prelaki da ne djeluju podsticajno.

U trećoj tematskoj cjelini, kandidatkinja Čavić govori da kroz igru djeca razvijaju motivaciju. Kod nekih igara se na početku daju najneophodnija uputstva za njihovo izvođenje. Poslije objašnjenja igre, treba izvršiti podjelu uloga. U svim grupama razbrajalicom izvršiti izbor izdvojenih uloga, jer je djeci takav način izbora prihvatljiv. Motivacija za igru se postiže kratko ispričanom pričom, zagonetkom ili pjesmom koja ima isti sadržaj kao i igra. Vaspitač treba da objasni igru kratko, jasno i zanimljivo. Sadržaj igre treba da izlaže sa puno vedrine u glasu, pratiti ga mimikom i gestikulacijom. Trajanje igre zavisi od inteziteta igre, cilja i karaktera, interesovanja i broja djece. Vaspitač treba da vodi računa da se igrom djeca u potpunosti angažuju, da je nauče i upamte. Materijali za realizaciju igara u procesu učenja matematičkih pojmova mogu da budu specijalno priređeni didaktički materijali koji se mogu kupiti, ali i prirodni materijali, proizvodi dječjih ruku, uz sredstva koja su izradili odrasli. Sredina za sticanje znanja u predškolskim ustanovama treba da bude stimulativna i podsticajna za učenje matematičkih pojmova. Treba da postoji obilje materijala koji su djeca spontano odabrala, odnosno kojem prirodno teže. Pri izboru materijala vaspitač polazi od uzrasta djeteta (njegovih potreba, mogućnosti da se koristi određenim igračkama odnosno materijalom, interesa djeteta za pojedine vrste igračaka) i poznatih pedagoških zahtjeva, kako u pogledu igračaka, tako i uopšte.

U drugom poglavlju rada, u istraživačkom dijelu, kandidatkinja Čavić, definiše istraživački cilj na sljedeći način: Utvrditi da li vaspitači planiraju igre u procesu usvajanja početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta. Odgovor na ovaj cilj, dobila je pomoću sljedećih hipoteza istraživanja:

- Pretpostavlja se da vaspitači smatraju da igra kao motivaciona komponenta u velikoj mjeri utiče na proces razvijanja i učenja početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta.
- Pretpostavlja se da vaspitači kroz namjenski odabrane igre podstiču djecu na usvajanje početnih matematičkih pojmova.
- Pretpostavlja se da vaspitači planiraju i realizuju raznovrsne igre (logičko-matematičke i druge didaktičke igre) u procesu usvajanja početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta.
- Pretpostavlja se da vaspitači planiraju i realizuju igre van radne sobe u procesu usvajanja početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta.

Kandidatkinja Čavić je u istraživanju koristila tri istraživačka instrumenta: anketni upitnik, intervju (fokus grupe) i analizu pedagoške dokumentacije – pripreme vaspitača. Istraživanje je realizovano na uzorku od 130 vaspitača. Anketnim upitnikom kandidatkinja je došla do saznanja da 75% anketiranih vaspitača smatra da igra predstavlja pogodnu motivacionu komponentu za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece. Ukupno 22,07% vaspitača smatra da igra samo djelimično predstavlja motivacionu komponentu za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece. Najmanji procenat vaspitača (2,30%) smatra da igra ne predstavlja pogodnu motivacionu komponentu za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece.

Rezultati istraživanja pokazuju da 23,07% vaspitača svakodnevno planiraju realizaciju igara za usvajanje matematičkih pojmova kod djece. Najveći broj anketiranih vaspitača (55,38%) dva puta sedmično planira realizaciju igara za usvajanje matematičkih pojmova kod djece. Jednom sedmično matematičke igre planira 15,38% vaspitača. Najmanji procenat vaspitača (6,15%) jednom mjesečno planira realizaciju matematičkih igara. Rezultati pokazuju da 35,38% vaspitača planira matematičke igre u korelaciji sa drugim oblastima vaspitno-obrazovnog rada u vrtiću. Najveći broj anketiranih vaspitača (49,23%) uglavnom planira matematičke igre u korelaciji sa drugim oblastima vaspitno-obrazovnog rada u vrtiću. Ponekad matematičke igre u korelaciji sa drugim oblastima vaspitno-obrazovnog rada planira 15,38% vaspitača.

Rezultati pokazuju da ukupno 58,46% vaspitača priprema raznovrsne materijale za realizaciju igara za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece. Znatno manji

procenat vaspitača (23,07%) uglavnom priprema raznovrsne materijale za realizaciju igara za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece. Ponekad 18,46% vaspitača priprema raznovrsne materijale za realizaciju igara za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece.

Ukupno 30,76% vaspitača ističe da u radnoj sobi ima dovoljno materijala za realizaciju igara u procesu usvajanja početnih matematičkih pojmova kod djece. Ukupno 41,54% vaspitača ističe da djelimično ima dovoljno materijala za realizaciju igara u procesu usvajanja početnih matematičkih pojmova kod djece. Čak 27,69% vaspitača navodi da u radnoj sobi nema dovoljno materijala za realizaciju igara u procesu usvajanja početnih matematičkih pojmova kod djece.

Ukupno 37,69% vaspitača smatra da su djeca bolje motivisana za učenje matematičkih pojmova, ukoliko se sa njima realizuju igre. Najveći procenat vaspitača uključenih u ovo istraživanje smatra da su djeca uglavnom bolje motivisana za učenje matematičkih pojmova, ukoliko se sa njima realizuju igre. Samo 7,69% vaspitača navodi da su djeca samo ponekad bolje motivisana za učenje matematičkih pojmova, ukoliko se sa njima realizuju igre.

Rezultati dobijeni intervjuisanjem vaspitača (fokus grupe) pokazuju da vaspitači na adekvatan način pristupaju planiranju i realizaciji igara za usvajanje početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta. Najveći problem uočavaju u deficitu raznovrsnih didaktičkih sredstava i materijala za realizaciju igara.

Na osnovu dobijenih odgovora, kandidatkinja Čavić konstatuje da vaspitači često planiraju igre za usvajanje matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta. Dešava se da vaspitači nemaju pogodna sredstva za realizaciju pojedinih igara, zato improvizuju igre. Vaspitači u učenju i razvijanju matematičkih pojmova kod djece najčešće koriste didaktičke igre. Didaktička igra ima za cilj da kod djeteta pobudi i razvija intelektualni napor koji ne može, ili može samostalno djelimično da riješi na osnovu ranijih iskustava. Uvidom u rezultate, jasno nam je da postoje objektivne teškoće koje remete realizaciju igara za učenje i razvijanje matematičkih pojmova kod djece. Veliki broj djece u jednoj grupi ne omogućava vaspitačima da primjenjuju u velikoj mjeri individualizovani oblik rada. Pojedini vaspitači smatraju da poteškoću predstavlja i mali prostor. Na osnovu razgovora sa vaspitačima, dolazimo do saznanja da vaspitači najčešće

planiraju i realizuju igre u procesu usvajanja pojma broja, skupa i geometrijskih oblika. Na osnovu dobijenih rezultata, možemo konstatovati da vaspitači uviđaju značaj realizacije igara za usvajanje početnih matematičkih pojmova van radne sobe. Djeca vole kada su u kontaktu sa prirodom, zato je važno udovoljiti toj njihovoj potrebi.

U pripremama vaspitača, kandidatkinja je primjetila da vaspitači realizuju početne matematičke pojmove kroz igru. Takođe, zapažamo da se vaspitno-obrazovni sadržaji međusobno integrišu radi kvalitetnijeg sticanja znanja kod djece predškolskog uzrasta. Igre za usvajanje početnih matematičkih pojmova u analiziranim pripremama, najviše su zastupljene u manipulativnom i konstruktivnom centru, ali i u aktivnostima van radne sobe i fizičkim aktivnostima. Na osnovu uvida u dnevnike, dolazimo do saznanja da je u predškolskim ustanovama zastupljeno tematsko planiranje. U okviru mjesečne teme postoje četiri sedmične teme.

Kandidatkinja Marijana Čavić je u svom magistarskom radu uspješno obradila temu igre kao motivacione komponente u razvijanju i učenju početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta. Komisija konstatuje da magistarski rad kandidatkinje Marijane Čavić, na temu: „Igra kao motivaciona komponenta u razvijanju i učenju početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta“, ispunjava normative koji važe za magistarske teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 01.06.2023. godine

Komisija, u sastavu:

Prof. dr Veselin Mićanović, mentor

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Tatjana Novović

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Dijana Vučković, član

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO:	12. 6. 2023.		
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	1702		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/4

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 15.06.2023. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Igra kao motivaciona komponenta u razvijanju i učenju početnih matematičkih pojmova kod djece predškolskog uzrasta** Marije Čavić, studentkinje master studija Studijskog programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br.01-3812, od 23.02.2023. godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada, pod naslovom *Metode rada u nastavi matematike*, kandidatkinje Alme Softić.

U skladu sa članom 29, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Alma Softić, student postdiplomskih studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je magistarski rad na temu *Metode rada u nastavi matematike*. Tema ovog rada je odobrena 23.02.2023. godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: Prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet – Nikšić, Prof. dr Nada Šakotić, Filozofski fakultet – Nikšić, Prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet – Nikšić. Kandidatkinja je sa uspjehom (C) položila ispite predviđene nastavnim planom i programom magistarskih studija za obrazovanje učitelja. Nakon temeljnog pregleda rada, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Magistarski rad kandidatkinje Alme Softić, *Metode rada u nastavi matematike*, napisan je na 68 strana. Strukturiran je u dvije komplementarne cjeline (teorijski i istraživački dio), koje su tematski operacionalizovane u odgovarajuće uže oblasti. Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada je podijeljen u tri tematske cjeline, i to: Pojam i karakteristike metoda rada, Značaj nastave matematike, Primjena metoda rada u nastavi matematike. U okviru druge strukturne cjeline, koja se odnosi na istraživački dio rada, kandidatkinja predstavlja metodološki okvir istraživanja, a zatim sistematično obrazlaže rezultate istraživanja. Nakon funkcionalnog povezivanja teorijskog i istraživačkog dijela, kandidatkinja je predstavila analizu u okviru Zaključka.

Kandidatkinja Softić u uvodnom dijelu rada govori da pored osnovne predavačke metode, učitelji se u nastavi matematike koriste aktivnim metodama učenja, koje utiču na unutrašnju motivaciju učenika, ali i na izbjegavanje monotonosti. Funkcionalnost svake nastavne metode u srazmjernom je odnosu sa stepenom njene korelacije s ostalim nastavnim metodama. Otkrivajući najfunkcionalnije mjesto svake nastavne metode i sistematski razrađujući njen korelativni odnos prema drugim metodama, učitelj istovremeno izgrađuje najpouzdaniji oslonac za savremenu organizaciju nastave matematike.

Budući da u nastavi matematike rade učitelj i učenici, svaka metoda ima dvostrano značenje, tj. odnosi se na način rada učitelja i učenika. Učitelji primjenjuju nastavne metode prilikom izvođenja pojedinih etapa nastavnog procesa, od uvođenja do provjeravanja, pa i učenici na tim istim etapama primjenjuju sa svoje strane nastavne metode radi sticanja znanja i razvijanja sposobnosti. Polaznu osnovu za primjenu određene metode rada u nastavi matematike, treba da predstavljaju, kako sadržaji koji se obrađuju, tako i sposobnosti učenika. Značajno je da učitelji primjenjuju što raznovrsnije metode rada u kontekstu sticanja matematičkih znanja.

U prvoj tematskoj cjelini, kandidatkinja Softić govori da su metode rada organizovane zajedničke aktivnosti učitelja i djece, preko kojih djeca usvajaju matematičke sadržaje, razvijaju svoje umne i druge sposobnosti i izgrađuju svoju ličnost. U nastavi matematike moguće je primjenjivati raznovrsne metode rada. Koje metode rada će biti dominantne u nastavi matematike, zavisi u velikoj mjeri od nivoa angažovanosti i kreativnosti učitelja. Učitelji treba da izaberu metod nastave koji treba da bude interesantan za učenike. Na ovaj način rezultat će biti ciljano orijentisan i povećaće nivo učešća učenika. Navedeno će unaprijediti aktivno učešće u procesu učenja matematike. Ono što učenici nauče zavisi, ne samo od toga šta ih uče, već i od toga kako uče. Nastavu matematike učitelj može da realizuje na različite načine. On treba da pogleda plan rada prije nastave kako bi utvrdio koja je metoda rada najadekvatnija. Često je metodički prisutno kombinovanje više različitih metoda rada, odnosno njihova korelacija. Ukoliko u određenoj nastavnoj situaciji dejstvuje više osmišljeno korelaciono povezanih nastavnih metoda, utoliko je efekat nastavnog rada bolji, njegovi rezultati vredniji, a funkcija metoda rada potpunija.

U drugoj tematskoj cjelini, kandidatkinja Softić govori da matematika predstavlja zajednički jezik svih nauka, tehnologije i ljudskih djelatnosti, što proizilazi iz mišljenja da ne postoji oblast ljudskog djelovanja u kojoj se matematika ne primjenjuje. Matematika je fundamentalni dio ljudske misli i logike i sastavni je dio pokušaja razumijevanja svijeta i nas samih. Matematika pruža efikasan način za izgradnju mentalne discipline i podstiče logičko rasuđivanje i mentalnu strogost. Pored toga, matematičko znanje igra ključnu ulogu u

razumijevanju sadržaja drugih školskih predmeta. Alma Softić ističe da su nastavnici ključni za uspjeh učenika u matematici. Oni treba da obezbijede da svi učenici dobiju najviši kvalitet matematičkog obrazovanja. Ovo od njih zahtijeva da imaju visoka očekivanja od svih učenika i da na sve učenike gledaju kao na učenike koji pokazuju talenat prema matematici. Nastavnici stavljaju učenike u središte svog planiranja, podučavanja i ocjenjivanja matematike i razumiju kako će iskustva učenja koja pružaju razviti ljubav prema matematici i podstaći pozitivan stav prema matematici kod svih učenika. Oni podržavaju učenike u razvoju njihove sposobnosti da rješavaju probleme, matematički razmišljaju i povezuju matematiku koju uče sa stvarnim svijetom oko sebe. Nastavnici pružaju stalne značajne povratne informacije svim učenicima o njihovim postignućima iz matematike, što pomaže u izgradnji samopouzdanja.

U trećoj tematskoj cjelini, Alma Softić ističe da na uslove izbora nastavnih metoda i postupaka utiče više faktora. Nastavna metoda i postupak biraju se prema prirodi matematičkih sadržaja koji se obrađuje. Metodu rada u nastavi matematike nastavnik prilagođava uzrastu učenika. U nižim razredima osnovne škole mišljenje učenika je konkretno. Njihova pažnja je kratkotrajna, pa je zato nužno u toku časa vršiti kombinovanje različitih metoda. Izbor nastavnih metoda u matematici zavisi od toga koliko su učenici ovladali tehnikom rada, grafičkog predstavljanja i sl. Opšta pretpostavka za racionalan izbor nastavnih metoda jeste poznavanje od strane učitelja, nastavnih metoda, njihovih prednosti, slabosti i dometa. U izboru nastavnih metoda treba uvažavati materijalno-tehničke uslove škole i mogućnosti prirodne, društvene sredine.

U drugom poglavlju rada, u istraživačkom dijelu, kandidatkinja Softić, definiše istraživački cilj na sljedeći način: Utvrditi zastupljenost pojedinih metoda rada u nastavi matematike, kao i iskustvene stavove učitelja prema značaju primjene navedenih metoda rada u nastavi matematike.

Odgovor na ovaj cilj, dobila je pomoću sljedećih hipoteza istraživanja:

- Pretpostavlja se da učitelji u nastavi matematike primjenjuju raznovrsne metode rada, koje su bazirane na aktivnom sticanju matematičkih sadržaja kod učenika.
- Pretpostavlja se da je u nastavi matematike najviše zastupljena metoda usmenog izlaganja (objašnjenje, opisivanje, rasuđivanje), kao i učenje putem otkrića i rješavanja problemskih situacija.
- Pretpostavlja se da učitelji primjenjuju metode aktivnog učenja u nastavi matematike.
- Pretpostavlja se da učenje putem otkrića i rješavanja problemskih situacija doprinosi

najefikasnijem sticanju matematičkih sadržaja kod učenika.

- Pretpostavlja se da učitelji vrše korelaciju metoda rada u nastavi matematike.

Kandidatkinja Softić je u istraživanju koristila dva istraživačka instrumenta: anketni upitnik, intervju (četiri fokus-grupe). Istraživanje je realizovano na uzorku od 140 učitelja. Anketnim upitnikom kandidatkinja je došla do saznanja da najveći broj anketiranih učitelja (53,57%) ističe da su učenici djelimično zainteresovani za učenje matematike. Rezultati istraživanja su pokazali da 65, 71% učitelja najčešće primjenjuje metode usmenog izlaganja u nastavi matematike. Takođe su rezultati pokazali da najveći broj anketiranih učitelja (56,42%) smatra da izbor metoda rada u nastavi matematike zavisi od sadržaja koji se obrađuje. Najveći broj učitelja (54,29%) od dva do tri puta sedmično primjenjuje metode aktivnog učenja.

Istraživanje je pokazalo da učitelji najčešće koriste učenje putem otkrića od metoda aktivnog učenja u nastavi matematike (57,14%), a da 60,71% učitelja smatra da je učenje putem rješavanja problema najefikasnija metoda aktivnog učenja u realizaciji matematičkih sadržaja. Najveći broj anketiranih učitelja (57,86%) smatra da metoda usmenog izlaganja daje najbolje efekte u realizaciji matematičkih sadržaja. Rezultati istraživanja pokazuju da 65,71% učitelja od dva do tri puta sedmično primjenjuje metodu učenja putem otkrića, a 55,71% učitelja smatra da učenje putem rješavanja problema u nastavi matematike doprinosi najvećem stepenu angažovanja učenika. Prema dobijenim rezultatima istraživanja 87,86% učitelja smatra da su određene metode samo djelimično pogodne za nastavu matematike.

Dobijeni rezultati pokazuju da 96,43% učitelja vrši korelaciju nastavnih metoda u nastavi matematike, dok 55% učitelja smatra da je značajno vršiti korelaciju nastavnih metoda zbog kvaliteta nastavnog procesa. Istraživanje je pokazalo da 61,43% učitelja ističe da usavršavaju svoje profesionalne kompetencije vezane za primjenu metoda rada u nastavi matematike.

Rezultati dobijeni intervjuisanjem vaspitača (fokus grupe) pokazuju da učitelji najviše primjenjuju metode usmenog izlaganja u nastavi matematike. Posebno je značajno pomenuti metodu objašnjenja, koja zauzima centralno mjesto u početnoj nastavi matematike. Objašnjenje je najviši i ujedno najteži oblik metode usmenog izlaganja, kojim se koriste za izlaganje apstrakcija i generalizacija i nepoznanica uopšte, i to kada su one nejasne, odnosno nepoznate. Rezultati pokazuju da otkrivačke metode nijesu značajne samo zbog svog obrazovnog učinka i prilagođenosti djeci, već da imaju uticaja na mnogo šire dimenzije

ličnosti, kao što su izgrađivanje kognitivnog stila, postepeno osposobljavanje za samoobrazovanje, postizanje intelektualne autonomije itd.

Na osnovu dobijenih odgovora, kandidatkinja Softić konstatuje da je aktivno učenje zasnovano na teoriji koja se zove konstruktivizam. Konstruktivizam naglašava činjenicu da učenici sami konstruišu ili grade svoje razumijevanje. Aktivan pristup učenju podstiče sve učenike da ostanu fokusirani na svoje učenje, što će im često dati veći entuzijazam za učenje.

Rezultati istraživanja pokazuju da se, najčešće, prilikom obrade novih sadržaja primjenjuje učenje putem otkrića i rješavanja problema u nastavi matematike. Kandidatkinja Softić, na osnovu donijenih rezultata, zaključuje da se primjenom metoda učenja putem otkrića i rješavanja problemskih situacija spontanije i lakše usvajaju matematički pojmovi.

Na osnovu dobijenih rezultata, kandidatkinja Softić zaključuje da korelacija metoda rada u nastavi matematike može se vršiti na raznovrsne načine. Sistem nastavnih metoda, izražen tročlanom klasifikacijom na verbalno-tekstualnu, ilustrativno-demonstrativnu i laboratorijsko-eksperimentalnu grupu, predstavlja samo skup široko zasnovanih didaktičkih mogućnosti. Kandidatkinja Alma Softić je u svom magistarskom radu uspješno obradila temu iz metoda rada u nastavi matematike.

Komisija konstatuje da magistarski rad kandidatkinje Alme Softić, na temu: „Metode rada u nastavi matematike“, ispunjava normative koji važe za magistarske teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 14.06. 2023. god.

Komisija u sastavu:

Prof. dr Veselin Mićanović, mentor

Filozofski fakultet Nikšić

Doc. dr Nada Šakotić, član

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Dijana Vučković, član

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 14.6.2023.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	1761		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/5

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 15.06.2023. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Metode rada u nastavi matematike** Alme Softić, studentkinje integrisanih studija
Studijskog programa za obrazovanje učitelja.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na
master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović